

Post aetatem nostram

I.

A. J. Szergejevnek

„A Birodalom a hülyék hona.”
Leállítják a forgalmat a Császár
érkeztekor. Az ünneplő tömeg
nyomja a sorfalat — hangoskodik;
de a palankin zárva. A rajongás
tárgya nem a profán kíváncsiságé.

A palota mögötti, most üres
kávéházban csak egy görög csavargó
s egy rokkant dominózik. A terítón
az utcafények hulladéka, és
az üdvivalgás hangjától lebegnek
a függönyök. Drachmákat számol a
vesztes görög; a nyertes hadirokkant
keménytojást rendel csipetnyi sóval.

Az ágyasházban azzal szédíti
egy vén adóbérlő a kis hetérát,
hogy látta az Uralkodót. A lány
nem hisz neki s kacag. Ilyenek itt
az előjátékok a szerelemhez.

II.

A PALOTA

Márványba vésett nimfa és szatír
bámulja mélán a fürdőmedencét,
melynek vizén most rózsaszirmok úsznak.

A Helytartó önkezűleg gyapálja
a helybeli királyt a süteményben
füstmérgezést kapott három galambért
(a tésztából röppentek fel, mikor
felválták, ámde rögtön visszahulltak).
Az ünnep s tán a karrier befuccsolt.

A király némán vonaglik az izmos,
hatalmas helytartói térd alatt
a nyirkos kőpadlón. A rózsailat
ködsűrű. Néznek, oly közömbösen,
maguk elé a szolgák, mint a szobrok.
A sima kő se tükröz vissza semmit.

A holdhomályban, a palotakonyha
kéménye mellett kuporogva nézi,
egy macskát fogva, a görög csavargó,
hogyan viszik ki, gyékénybe tekerve,
a rabszolgák a szakács tetemét,
s hogy ereszkednek lassan a folyóhoz,
Kavics csikordul.

A tetőn a férfi
kezét a macska szájára tapasztja.

III.

A borbély, akit elhagyott fiúja,
tükrébe bámul szótlanul — bizonynal
utána búsul, s közben elfeledte,
hogy már bezappanozta a klienset.
„Fiúcskám tán nem is jön vissza többé.”
Kliense közben békésen szunyókál,
és minden álma szintiszta görög:
szakállas istenarcok, khitarások,
gimnáziumi birkózók veríték-
szaga izgatja.

Most a mennyezetről
légy válik el, s egy tiszteletkört téve,
a szappanos, fehér pofára ül,
melynek gazdája alszik, s ő a habban,
mint Xenophón peltasztái az örmény
hegyek havában, lassan araszolgat,
sziklákön, hasadékokon keresztül
a csúcs felé, a száj barlangja mellől
az orr hegyére hágva föl merészen.

Rettentő, fekete szemét kinyitja
a görög, és a légy visítva elszáll.

IV.

Ünnep utáni száraz éjszaka.
A kapualjban lópofájú zászló
levegőt majszol. Holdfény önti el
a sikátorok labirintusát:
a szörnyeteg, feltehetőleg, alszik.

A palotától távolodva fogynak
a szobrok. Lassan elmarad a stukkó.
És ha az ajtó a balkonra nyílik,
bezárják éjszakára. Nyugalom
csak a falaktól várható emitt is.
Baljósan visszhangoznak lépteink
és védtelenül is; a levegőt
már halszag járja át: a házsorok
se folytatódnak végül.

Am a holdfény
ösvénye fut tovább. Éjszín felukka,
fekete macska, rajta átoson
s szétolvad a sötétben, így jelezve,
hogy továbbmenni már nem érdemes.

V.

A hirdetőtáblákra kiragasztott
„Kiáltványában az uralkodókhöz”
a hírneves helybéli dalnok, forrva
a méltatlankodástól, vakmerően
felszólít, hogy tüntessék el a Császárt
(egy sorral lejjebb) a rézgarasokról.

Gesztikulál a sokaság. Az ifjak,
galambősz aggok, érett férfiak
s írástudó hetérák egyaránt
s egyhangúan bizonygatják, hogy eddig
„ilyen még nem fordult elő” — de azt
nem pontosítják, hogy mi volna ez
az „ilyen”:

bátorság vagy talpnyalás.

A költészet valószínűleg épp a
pontos határok nemlétéből áll.

Elképesztően kék a láthatár.
Hullámmoraj. A napsütötte sziklán
elnyúlva, mint a gyíkok márciusban,
egy csupasz férfi piacon lopott
mandulamagokat ropogtat. Arrébb
két összeláncolt rabszolga szeretne
fürödni, szemmel láthatólag, és
egymást nevetve egymás rongyait
cibálja.

Elképesztő már a hőség;
a szikláról lecsusszan, szemgolyóit
kifordítva a görög: olyanok most,
mint drachmapár a Dioszkuroszokkal.

VI.

Csodálatos akusztika! Tizenhét
évig etette Lémnoszon a mester
a tetveket. Csodás akusztika.

S remek nap a mai. A sokaság a
stadion öntőformáját kitölti,
s lélegzetét is visszafojtva, némán
hallgatja most, a küzdőtérre lépő
két bajvívó hogyan becsmérli egymást,
hogy tűzbe jövéen, kardot rántsanak.

E viadalnak nem ölés a célja,
hanem a méltó, logikus halál.
A sport a dráma törvényére épül.

Csodás akusztika. A tribünön
csak férfiak. A nap bearanyozza
a kormánypáholy oroszlánjait.
A stadion egyetlen, óriás fül.

„Dög vagy!” — „Te vagy a dög.” — „Dög és szemét vagy!”
S ekkor a Helytartó, akinek arca
gennyedző tógy, visítva felröhög.

VII.

A TORONY

Borongós délelőtt.
A Vártorony felhőkben elvesző
vastüben kicsúcsosodó tetője
több célra szolgál: villámhárító,
világítótorony s az állami
zászlót is erre húzzák ünnepekkor.
A Torony minden emelete: börtön.

Kiszámították, hogy átlagosan —
a satrapák s a fáraók alatt,
s később is: Krisztus, Mohamed után —
kivégezték, vagy börtönökbe csukták
a népességnek úgy hat százalékát.
Száz éve épp ezért a mostani
császár nagyapja a törvénykezésben
reformokat hozott. Törölte a
halálbüntetés nemtelen szokását,
s egy különleges törvénnyel a hat
százalékot kettőre szorította,

de persze, eztán életfogytig ült,
kit érintett ez. Mindegy, bűnös-e
vagy ártatlan; a törvény éppen úgy
behajtatik, akárcsak az adó.
És akkor építették ezt a Tornyot.

Kápráztató a krómozott acél.
A negyvenedik emeleten egy
kanász, a világítóablakon
kidugva arcát, mosollyal köszönti
látogatóba érkezett kutyáját.

VIII.

A szökőkút, mely tenger habjait
hasító delfint ábrázol, kiszáradt.
Ez teljességgel érthető: a kőhal
víz nélkül is jól megvan, és a víz
szintén — hal nélkül, mit kőből faragtak.

A döntőbíróóság ítélete
ilyen. Mert az is épp ennyire száraz.

A palota fehér oszlopsora
alatt, a márványlépcsőn ülve, tarka,
gyűrött köpenyben, napcserezette bőrű
vezérek várják a királyukat,
mint egzotikus csokor a terítőn —
a váza poshadó vizében ázva.

Jön a király. Vezérei felállnak,
megrázva jól a lándzsákat. Mosoly,
csók, ölelés. Ám a király zavart;
de íme, ez a barna bőr előnye:
nem látszanak a véraláfutások.

A görög csavargó egy kisleányt
kérdőzget. „Mit pofáznak?” — „Kik, ezek?”
„Aha.” — „Megköszönik neki.” — „Ugyan mit?”
A gyermek fénylő szemmel néz reá:
„Hogy törvényt hozott a koldusok ellen.”

IX.

AZ ÁLLATKERT

A rács, mely elválasztja az oroszlánt
a látogatóktól, vasváltozatban
a dzsungelék zűrzavarát idézi.

Moha. Fémharmat súlyos cseppjei.
Lián, mely körülöleli a lóbuszt.

A természetet olyan szeretettel
utánozzák itt, amire az ember
képes csak, akinek sosem közömbös,
hol téved el: az erdő rejtekén vagy
a sivatagban.

X.

A CSÁSZÁR

Atlétaizmus légiós ezüstlő
mellvértben strázsál az ajtó előtt,
amely mögött szünetlen víz csobog,
míg ő az ablakból a nőkre bámul.
Egy álló óra eltelt már, mióta
ott ácsorog, lassacskán úgy tűnik, hogy
nem más és más szépasszonyt lát alant,
csak ugyanaz az egy jön erre folyton.

Hatalmas, arany »M« betű díszíti
az ajtóablakot, ám ez, lényegében,
csak vázlat, hogyha összevetjük azzal
a másikkal, mely az erőlködéstől
kivörösödve görnyed most a víz
fölé, hogy benne tükörképe minden
kis részét megvizsgálja gondosan.

Végül is, ez a víztükör se rosszabb
a szobrászoknál, kik telefaragták
e képmással az egész birodalmat.

Áttetsző, lágyan suttogó az ár.
Fölötte fejtetőre állt Vezúv
merengve tétovázik még kitörni.

Ma szinte minden csikorogva jár.
A Birodalom olyan, mint a gálya,
mely szűk csatornán próbál áthajózni.
Az evezők a partot verdesik, s a
fedélzetet felszaggatják a sziklák.
Nem, azt nem mondhatják, hogy megrekedtünk!
Van haladás, a haladás nem áll meg.
Mégiscsak úszunk. És nem ért utol
még senki sem. De, ó jaj, mily kevésbé
hasonlít ez a régi gyorsaságra.
Sóhajtva gondolunk a múlt időkre,
mikor simán ment minden.

Még simán.

XI.

A szürkületben mécs erőlködik.
A lámpabélről füst száll vékonyan
a mennyezet felé, melynek fehére
a rémisztő sötétben bármilyen
parányi fénnel kiegyezne már.
Ha kormol is.

Az ablak-túli éjben
a gyomlálatlan kertre Ázsia
zápora zúdul. Ám az elme száraz.
Annyira száraz, hogy az ölelés
halvány, hideg tüzetől is kigyullad,
előbb lobban fel, mint a papiros
vagy mint a korhadt rózse.

De nem látja a mennyezet e lángot.

Maga után se kormot, se hamut
nem hagyva, fölkel és kimegy a férfi
a nyirkos éjbe, kertkaput keresgél.
De bent a lappantyú ezüstösen
rikolt és visszarendeli.

Megázva
szót fogad, ismét a konyhába lép,
s övét kioldozgatva, megmaradt
drachmáit mind az asztallapra szórja.
Aztán kimegy.
Most hallgat a madár.

XII.

A disszidálni készülő görög
kerített egy bőszejú zsákot, és a
piac környékén összefogdosott
tizenkét macskát (feketéket); ezzel
a karmolászó, nyávogó teherrel
ért éjjel az erdős államhatárra.

Hold fénye áradt, ahogy júliusban
szokott csak áradozni. Öröktyúk
bús csaholása visszhangzott a szurdok
minden zugában: elcsitultak a
macskák, megdermedt szinte mind a zsákban.
S a görög így szólt halkán: „Jó utat!

Athéne, most ne hagyj el! Járj előttem,
vezess!”, — magában hozzátette még:
„Hat macska épp elég lesz erre a

határszakaszra. Minek pazarolni?"
A kutya nem szalad fel a fenyőre.
S a katonák — e népség babonás.

Ment minden, mint a karikacsapás. Hold,
macskák, kutyák, babona és fenyők —
a mechanizmus működött. Felért
a hegygerincre. Ám e pillanatban,
midőn már egyik lába másik állam
földjén állt, rádöbbsent, hogy mit mulasztott:

megfordult, s megpillantotta a tengert.

Ott hullámozott alant, a messzeségben.
Az állatoktól eltérően az ember
elhagyni képes azt, amit szeret
(így tér el még inkább az állatoktól).
De, mint kutyát a nyálcsurgása, élő
természetét elárulják a könnyek:

„Thalatta! . . .”

Ám e szörnyeteg világban
soká nem ácsoroghatsz nyílt színen,
a hegygerincen, holdfényben, hacsak nem
akarsz céltábla lenni. Vállra véve
terhét, vigyázva indult lefelé,
a kontinens mélyébe, és előtte

feltűnt a horizont helyén a fenyves.

(1970)

(Baka István fordítása)